

Voorzitter

dat ik heb gehoord dat er ook ruimte is op de agenda van volgende week, omdat het onderwerp stadsprovincie Rotterdam van de agenda is geschrapt. Ik leg er nogmaals de nadruk op dat het voor de kwaliteit van het debat niet goed is om de behandeling in vier delen te knippen. Kortom, ik verleen mijn heftige steun aan wat de heer Van Boxtel heeft gezegd.

De **voorzitter**: Ik zal een reactie geven als alle woordvoerders een opmerking hebben gemaakt. Wat de volgende week betreft, betwijfel ik echter of u gelijk heeft, mijnheer Oudkerk. Het onderwerp Rotterdam is weliswaar van de agenda geschrapt, maar er zijn andere onderwerpen, zoals Bosnië, weer ogenblikkelijk aan de agenda toegevoegd. Dat gaat dus niet zo makkelijk als u denkt. Maar eerst kunnen de andere woordvoerders nog een opmerking maken over de orde.

Mevrouw **Essers** (VVD): Voorzitter! Ik begrijp het pleidooi van beide voorgaande sprekers wel. Ook ik betreur het ten zeerste dat wij dit jaar met zo'n geknipte begrotingsbehandeling zitten. Ik moet er wel bij opmerken dat wij volgend jaar zelf erg moeten opletten. Sociale Zaken en Werkgelegenheid, dat oorspronkelijk na ons zou komen, heeft nu een betrekkelijk ongedeelde begrotingsbehandeling. Ik ben er echter een voorstander van om vanavond op zijn minst een redelijk begin te maken met de tweede termijn. Volgende week zitten velen van ons in ander algemeen overleg buiten de Kamer dat minstens zo belangrijk is, bijvoorbeeld over de kinderopvang en de WVG. Iedereen zit dus vast. Ik zou erg graag wel beginnen met de tweede termijn.

Mevrouw **Oedayraj Singh Varma** (GroenLinks): Voorzitter! Ik zou het voorstel van collega Van Boxtel met klem willen verdedigen. Ik denk dat het belangrijk is dat wij deze behandeling niet in drieën of in vieren verdelen. Het onderwerp is van zo groot belang dat wij dit met heel veel aandacht in één keer moeten kunnen afmaken. In drieën of in vieren verdelen versnippert de aandacht. Daar ben ik absoluut geen voorstander van.

De heer **Esselink** (CDA): Voorzitter!

Ook ik sluit mij aan bij de opmerkingen van collega Van Boxtel. Wanneer wij op een redelijke tijd kunnen beginnen, heb ik er geen probleem mee om het debat vanavond in één keer te doen, ook als het iets na 23.00 uur wordt. Wanneer wij het opnieuw gaan verknippen, bewijzen wij elkaar en het gesprek dat wij hier voeren geen dienst. Dan moet alles maar naar volgende week.

Mevrouw **Nijpels-Hezemans** (groep-Nijpels): Voorzitter! Ik wil mij van harte aansluiten bij het verzoek van de heer Van Boxtel. Ervan afgezien dat ik het knippen een slechte zaak vind, vind ik dat de kwaliteit van de besluitvorming ernstig wordt aangetast doordat heel belangrijke dingen hier steeds 's nachts afgehandeld moeten worden.

De **voorzitter**: Ik denk dat de meningen duidelijk zijn en dat ook de mening van de meerderheid duidelijk is. Ik zal in de lunchpauze overleg plegen met de kamervoorzitter en hem vragen om na de lunchpauze bij een meer officiële regeling van werkzaamheden hierop terug te komen. Mijn persoonlijke verwachting is nog steeds dat de bewindslieden op een redelijk tijdstip na de dinerpauze kunnen antwoorden.

De vergadering wordt van 12.42 uur tot 13.30 uur geschorst.

Voorzitter: Deetman

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, dinsdag 12 december te stemmen over:

a. de moties voorgesteld tijdens het nota-overleg over het openbaar vervoer op 4 december, te weten:
- de motie-Van Gijzel/Remkes over de zelfstandiging van de gemeentelijke vervoerbedrijven (23645, nr. 9);

- de motie-Van Gijzel over een kostendekkingsgraad bij het collectief vraagafhankelijk vervoer gelijk aan die van het streekvervoer (23645, nr. 10);
- de motie-Reitsma over een adequaat niveau van openbaarvervoervoorzieningen (23645, nr. 11);
- de motie-Reitsma over de kostendekkingsgraad van het collectief vraagafhankelijk vervoer (23645, nr. 12);
- de motie-Remkes c.s. over de positie van VSN op de openbaarvervoermarkt (23645, nr. 13);
- de motie-Van 't Riet over aanbestedingen in het openbaar vervoer (23645, nr. 14);
- de motie-Van 't Riet over de zelfstandiging van de gemeentelijke vervoerbedrijven (23645, nr. 15);
- de motie-Van 't Riet over het kostendekkingspercentage van het openbaar vervoer in 2004 (23645, nr. 16);
- de motie-M.B. Vos over het afzien van de introductie van marktwerking in het stads- en streekvervoer (23645, nr. 17);
- de motie-M.B. Vos over de 10% eigen bijdrage van de lagere overheden (23645, nr. 18);
- de motie-Nijpels-Hezemans over het waarborgen van de mobiliteit van ouderen (23645, nr. 19);
- de motie-Nijpels-Hezemans over de verantwoordelijkheid voor de ontwikkelingsfunctie (23645, nr. 20);

b. de moties voorgesteld tijdens het nota-overleg over de herijking van het buitenlands beleid op 4 december, te weten:
- de motie-De Hoop Scheffer/Sipkes over de minister van Buitenlandse Zaken als politiek eerstverantwoordelijke voor het beleid van de geïntegreerde regionale directies (24337, nr. 4);
- de motie-De Hoop Scheffer over het niet instellen van een homogene groep voor internationale samenwerking (24337, nr. 5);
- de motie-De Hoop Scheffer/Van Middelkoop over de netto ODA-inspanning (24337, nr. 6);
- de motie-Sipkes c.s. over het percentage zuivere ontwikkelingshulp (24337, nr. 8);
- de motie-Sipkes over de financiering van kwijtschelding van schulden (24337, nr. 9);
- de motie-Sipkes over een gedragscode voor bedrijven (24337, nr. 10);
- de motie-Van Middelkoop/De Hoop Scheffer over het attachébeleid

Voorzitter

(24337, nr. 11);
- de motie-Van Middelkoop over betaling voor diensten die door ambassades worden verleend (24337, nr. 12).

Ik stel voor, toe te voegen aan de agenda van 12, 13 en 14 december:
- het debat over uitzending van Nederlandse militairen naar Bosnië, met maximumsprektijden voor de PvdA, het CDA en de VVD van 15 minuten, D66 10 minuten, Groen-Links 7 minuten, de overige fracties 5 minuten en de groep-Nijpels en het lid Hendriks 2,5 minuut;
- het debat over het debriefing-rapport Srebrenica, met maximumsprektijden voor de PvdA, het CDA en de VVD van 15 minuten, D66 10 minuten, GroenLinks 7 minuten, de overige fracties 5 minuten en de groep-Nijpels en het lid Hendriks 2,5 minuut.

Ik stel voor, donderdag 14 december bij het begin van de vergadering te behandelen:
- de Verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften (24425, nrs. 18 t/m 33).

Ik stel voor, dinsdag 12 december bij het begin van de vergadering te behandelen:
- het voorstel van de algemene commissie voor de Rijksuitgaven tot wijziging van het Reglement van orde inzake taak en positie van de commissie voor de Rijksuitgaven (24160).

Ik stel voor, de stukken 20342, nr. 15, 21677, nr. 23 en 24400-XIII, nrs. 21 en 22 voor kennisgeving aan te nemen.

Aangezien voor de stukken gedrukt onder de nrs. 24443, 24467 en 24471, R1553 de termijnen zijn verstreken, stel ik voor dat, wat deze Kamer betreft, de daarbij ter stilzwijgende goedkeuring overgelegde stukken zijn goedgekeurd.

Ik stel voor, deze stukken voor kennisgeving aan te nemen.

Aangezien voor de stukken 23908, R1519, nrs. 12 en 13 en 24489 de termijnen zijn verstreken, stel ik voor, deze stukken voor kennisgeving aan te nemen.

De heer **Van Middelkoop** (GPV): Voorzitter! Ik wil even reageren op datgene wat u zoëven hebt aangekondigd, namelijk dat de stemming

over de moties, ingediend bij de behandeling van de Herijkingsnota, geagendeerd wordt. Aan het einde van dat debat bleek er op een nogal springend punt een verschil van mening te bestaan. Minister Pronk heeft toen toegezegd dat hij met een "nota van wijziging" zou komen. Dat betekent dat wij nog een brief krijgen en dat dus de kans op een heropening bestaat. Ik acht dat zelfs niet onwaarschijnlijk. Onder het voorbehoud dat wij die brief tijdig ontvangen, heb ik geen bezwaar tegen stemming. Ik wilde dit echter wel opgemerkt hebben.

De **voorzitter**: Wij moeten dat afwachten. Een heropening zal problematisch worden. Gelet op de grote aantallen zaken die voor het kerstreces op verzoek van commissies moeten worden afgehandeld, denk ik dat dit binnen de commissie zal moeten gebeuren. Maar goed, dat zien wij dan wel.

De heer **Van Middelkoop** (GPV): Het gaat mij er nu alleen om dat wij niet stemmen, voordat wij een nadere reactie van het kabinet hebben gekregen.

De **voorzitter**: Dat merken wij dinsdag wel. Het betekent ook dat, als er behoefte is aan nadere beraadslagingen, wij een oplossing moeten vinden waardoor de plenaire vergadering niet wordt belast met een heropening. Als er een heropening moet plaatsvinden, zullen de spreektijden zeer strak zijn. Dat begrijpt u.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer De Hoop Scheffer.

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA): Voorzitter! Wij hebben gistermorgen en gistermiddag het eerste deel van een algemeen overleg gehad met de staatssecretaris van Justitie over het asielbeleid. Toen bleek dat de staatssecretaris zich niet in staat acht om voor de volgende zomer een belangrijke notitie over dat beleid aan de Kamer te doen toekomen. Ik heb gisteren al aangekondigd dat ik u wil verzoeken om het verslag van dat algemeen overleg op de agenda van de Kamer te plaatsen. Ik vraag dit mede gezien uw opmerkingen

van zoëven over de zwaarbelaste plenaire agenda.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen. Het gaat om een twee-minutendebat. Dat betekent dat het alleen dient om moties in te dienen en niet voor het voortzetten van het gevoerde overleg.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van Boxtel.

De heer **Van Boxtel** (D66): Voorzitter! Wij hebben zojuist de eerste termijn van de Kamer over de begroting van Volksgezondheid afgerond. Dat debat is geëindigd met de vraag aan het Presidium, of het mogelijk is, als de behandeling van de begroting van Sociale Zaken vanavond uitloopt, de rest van de behandeling van de begroting van Volksgezondheid naar de volgende week te tillen. Ik heb inmiddels begrepen dat u bereid bent om het zo in te richten dat wij vanavond tijdig kunnen beginnen. Namens vele andere collega's wil ik nog wel duidelijk stellen dat met name medisch-ethische onderwerpen aan de orde zijn gesteld en dat die zich absoluut niet lenen voor een verknipte bespreking, over meerdere dagen. Ik hoop echt dat wij niet later dan 20.30 uur kunnen beginnen. Als dat niet lukt, dan leg ik dat verzoek nog een keer bij u neer, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik heb mij zeer ingespannen, met steun van de Kamer, om aan de wensen van het kabinet en de coalitie tegemoet te komen. Er ligt nog een pakket. Als de Kamer niet wil vergaderen, is de conclusie simpel. Dan zal een aantal belangrijke onderwerpen volgende week niet worden behandeld. Wij kunnen ons niet veroorloven om twee uur niet bijeen te zijn, lettend op de aangemelde wensen, ook die van zojuist. Iets anders is dat het natuurlijk dwaas is om om 22.30 uur met het antwoord te beginnen. Het is echter ook niet verantwoord, lettend op wat de Kamer nog te doen staat ± ik zeg dat in alle oprechtheid ± om om 20.30 uur te zeggen: wij zien elkaar volgende week dinsdag opnieuw en dan zien wij wel waar het uitkomt. Vanaf nu tot aan het kerstreces is het aantal uren dat wij bijeen kunnen zijn namelijk een gegeven. Ik heb nota genomen van

Voorzitter

uw wens, maar of daar helemaal aan kan worden voldaan, kan ik niet zeggen, lettend op wat wij ± dat is overigens terecht en daar heb ik volstrekt geen kritiek op, dat weet u wel ± ook behoren af te doen voor het kerstreces. Dat betekent nu eenmaal het verrichten van inspanningen. Wij proberen het altijd op een heel ordelijke manier te doen. Ik heb van de wens kennis genomen.

De heer **Marijnissen** (SP): Voorzitter! Impliceert dit dat een nachtelijke afronding niet wordt uitgesloten?

De **voorzitter**: Ik was dat niet van plan, maar dat is de afweging. Ik heb al eerder aangekondigd dat wij weer naar het ritme van 23.00 uur, 23.15 uur toe moeten. Als wij echter om 20.30 uur of om 21.00 uur stoppen, dan laten wij twee vergaderingen lopen. Wij zien nog wel. Ik heb de Kamer nog geen voorstel voorgesteld. Ik probeer dat ook te vermijden. Tot nu toe is dat redelijk gelukt.

Het woord is aan de heer Verhagen.

De heer **Verhagen** (PvdA): Voorzitter! Volgende week is de voortzetting van de behandeling van het wetsvoorstel Wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap (23594) gepland. Tijdens een ingelast algemeen overleg tussen de eerste en de tweede termijn heeft de staatssecretaris toegezegd dat zij in de nota naar aanleiding van het verslag van het Tweede protocol tot wijziging van het Verdrag van Straatsburg (24152) nader zou ingaan op een aantal vragen dat nog bij de fracties leefde. Voorts zou zij schriftelijk nader ingaan op een aantal vragen dat tijdens dat mondeling overleg onbeantwoord was gebleven. Noch de schriftelijke reactie, noch de nota naar aanleiding van het verslag heeft ons bereikt. Ik stel u dus voor om volgende week niet door te gaan met de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap.

De **voorzitter**: Dit lijkt mij meer een zaak van procedurele aard voor de commissie. Zo is de kwestie ook behandeld. Ik heb van de commissie vernomen dat de voortzetting van de behandeling kan doorgaan. Ik vind ook dat ik van die kant zou moeten vernemen dat dit, om de redenen die

u noemt, niet zou kunnen. Ik adviseer dus om er nu geen besluit over te willen nemen, want dat lijkt mij onjuist. Ik verzoek u te bevorderen dat de commissie zich daar in een procedurevergadering nader over beraadt. Ik vind dit geen zaak van de plenaire vergadering.

Het woord is aan mevrouw Van Ardenne-van der Hoeven.

Mevrouw **Van Ardenne-van der Hoeven** (CDA): Voorzitter! Sinds gisteren is bekend dat de industrie- en voedingsbonden van FNV en CNV uit het Landbouwschap zijn getreden. Wij hebben bij de behandeling van de begroting van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij over deze kwestie met de minister gediscussieerd. Wij hebben toen niet kunnen overzien wat zich nu uiteindelijk toch voordoet. Via u, voorzitter, vraag ik aan de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, wat zijn reactie is op de nu ontstane situatie en of hij voor zichzelf een bemiddelende rol ziet weggelegd. Ik ontvang graag ten spoedigste een brief hierover. Er staan voor onze boeren en tuinders nogal wat belangen op het spel.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 1996 (24400-XV);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van hoofdstuk XV (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten voor het jaar 1994 (slotwet/rekening) (24310).**

(Zie vergadering van 6 december 1995.)

De **voorzitter**: Door mij zijn schriftelijke antwoorden ontvangen van de minister en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgele-

genheid op vragen, gesteld in eerste termijn.

Deze antwoorden zullen worden opgenomen in een bijvoegsel bij de Handelingen van deze vergadering.

(Het bijvoegsel is opgenomen aan het eind van deze weekeditie.)³

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Melkert**: Mijnheer de voorzitter! Ik dank de leden die hun waardering hebben uitgesproken voor althans een groot deel van de werkzaamheden die door ons in het afgelopen jaar zijn verricht. Ik spreek die dank ook uit namens de staatssecretaris.

Wij kregen soms de indruk dat er een beoordeling werd gegeven langs de lijnen van een keurige verdeling van de taken tussen ons beiden. De praktijk wijst echter uit dat er sprake is van een naadloze aansluiting en soms een onverbreekelijke samenhang van taken in de werkzaamheden die wij moeten verrichten. Ik wijs bijvoorbeeld op de samenwerking tussen bedrijfsverenigingen, sociale diensten en de arbeidsvoorziening. Ik wijs ook op het project vereisten sociaal stelsel. Ik wijs ten slotte op het realiseren van de vele ombuigingen die in het regeerakkoord zijn opgenomen en die door onze werkzaamheden tot stand moeten komen met het oog op lastenverlichting, werkgelegenheid en een houdbaar sociaal stelsel. Deze en andere beleidsdoelen kunnen alleen in gezamenlijke verantwoordelijkheid worden verwezenlijkt. De steun van de Kamer is daarbij vanzelfsprekend onmisbaar maar onmiskenbaar niet altijd vanzelfsprekend. Dat kan ook niet anders, gezien de complexiteit van alles wat voorligt.

Toch moet mij na de eerste termijn van het hart, dat er enkele momenten zijn geweest dat ik de indruk had bij het verkeerde debat aanwezig te zijn. In de afgelopen weken maakten wij mee dat de staatssecretaris, mede namens mij, het ene na het andere voorstel heeft binnengeloodst. Wij hebben hem nauwelijks op het departement gezien, zo vaak moest hij hier zijn. Gisteren en vandaag werden er echter ferme woorden gewijfd aan de tussentijdse bestandsopname sociale zekerheid conform het regeerakkoord, en aan